

UNIVERSUL LITERAR

<p>ABONAMENTUL L. I 2,60 ANUAL Abonamentele se ac numa' pe un an.</p>	<p>COLABORATORII ACESTUI NUMAR G. Ciocazan, I. G. Vissarion, Maria Al. Hina, Ioan Dragu, Em. M. Drossino, V. Anestin, C. A. I. Ghica, M. Strajanu, C. Scurtu, etc.</p>	<p>ANUNCIURI Linia pe pagina 7 și 8 - BANI 20 -</p>
---	---	--

Sentinelă căzăcească la granița austriacă

Războiul anecdotic

Gornistul.

Băiat în cofetărie înainte de dezlăruirea războiului, Jean a fost mobilizat ca gornist. Dela începutul ostilităților, Jean s'a distins prin eroismul lui, ceace i-a adus medalia militară, fiind de 3 ori citat în ordinul de zi. Întâiaoară, a fost citat cu mențiunea, că rămas-singur ca gornist. Jean a sunat cu îndârjire înaintare și a țărât pe camarazii săi la asalt.

A doua oară, ordinul de zi citează, că Jean luând parte la un atac, a sărit într'un tranșeu dusman. Aici a omorât 17 germani și în cele din urmă a scăpat de toate primejdiile, revenind între camarazii săi.

A treia citație semnalează, că Jean trimis în recunoaștere, a răbdat două zile și două nopți de foame și de sete, aducând date foarte bine de utilizat de către comandantul batalionului său.

Dar eroul gornist într'o luptă a fost rănit la mâna dreaptă. În spital, s'a bolnăvit mai rău, de nervi cerând să fie trimis din nou la front, fiindcă el nu poate sta bolnav. Franța are nevoie de eroi.

Răzbunare.

La colțul unei păduri lângă un sat ocupat de germani, trupete franceze au primit ordinul să facă un popas. În timpul acesta, pe când soldații mâncau, au văzut apropiindu-se de ei un grup de soldați germani. Masa a fost întreruptă, o grindină de gloanțe a risipit pe toți inimicii, din față și de jur împrejur nu se zăreau decât cadavre. Trupa franceză și-a stabilit aici cartierul și a doua zi scena s'a repetat.

Germanii îngroziiți de sigur de cele petrecute nu s'au mai arătat, iar țărăni au început timid la început, mai pe urmă cu curaj să iasă la munca câmpului. Peste o lună, trupete franceze au considerat că trebuie să-și schimbe cartierul întrucât aici nu mai aveau nimic de făcut. Germanii au pândit deplasarea trupelor franceze cărora a căutat să le ia imediat locul și ca să-și răzbune, prima grijă le-a fost să distrugă din temelie satul, iar pe locuitorii să-i spânzure de câte un copac din pădure.

Ordonanța.

Un tânăr locotent, în prima bătălie la care lua parte voia să se avânte cu toată compania lui, de îndată ce a auzit bubuirile de armă a inamicului. Ordonanța lui însă, un hindus, îl apucă de mâini, îl așeză jos spunându-i:

— Încă nu domnule.

Gloanțele inimice șuerau deasupra capetelor lor: locotentul gemea de enervare sub stăpânirea brațului vigoaros al hindusului.

Dintr'odată însă se auzi răsunând semnalul de încărcare. Atunci ordonanța liberă pe locotent și curajosul hindus, el cel dintâi porni în fruntea trupeii strigând cât îl lua gura:

— Înainte!

Cetirea în stele.

Trupele hinduse sosite în Franța număra în rândurile lor și câțiva brahmani. Unul dintre ei, cel mai savant, se pare un bătrân cu barba mare și cu înfățișare de ascet. Kaya Andra a făcut următoarea prezicere.

Citind în stele, Kaya Andra a spus, că Wilhelm II este născut în constelația Vărsătorului, stea care însemnează: singurătate, exil și boală. Al patruzecilea an al domniei sale i-a fost apogeul (1899). Sănătatea sa va fi grav amenințată între 53—58 ani. Anul 1915 îi va aduce groaznice nenorocire, mai ales în Iunie, Iulie și

Decembrie. Dar căderea definitivă îi va fi în prima jumătate din 1916.

Cursa.

Între tranșeele franceze și cele germane, distanța era cam de 50 m. Francezii știau tot ce se petrece la inamici, grație unui soldat alsacian, care știa bine nemțește.

Înto zi francezii au auzit pe germani vorbind între ei, că pâinea nu le ajunge și e de foarte rea calitate.

Ce și-au zis, francezii? E prilejul de a le juca o farsă. Și după îndemmurile unui alsacian, între sârmele de fer dintre cele două tranșee au așezat o cursă de lup, înăuntrul căreia au avut grijă să așeze o bucată de pâine proaspătă și albă.

Venind ora de repaos, fiecare dintre inimici căuta să ridice capul și să privească în afară, de jur împrejur. Un german zări pâinea și fu ispitit să se ducă s'o ia. Planul îi era cu atât mai surăzător, cu cât în tranșeu francez se simțea o liniște desăvârșită.

Să duse sârmanul și când să pună mâna pe pâine, fu prins cu putere de cursă, încât bietul german scoase niște urlete îngrozitoare. Câțiva soldați francezi apărură deasupra tranșeului și cereau voe germanilor să le salveze camaradul.

Tratatulele au ținut prea mult însă, prelungind chinurile nefericiteului prins până la extenuare.

Comisionul.

Trenul sanitar era gata de plecare, tocmai atunci însă se semnalează, că un soldat rănit la picior venia cu greu, voind desigur să se urce și el în tren.

— Un moment, Așteaptă cheamă pe șeful de post, am să-i dau un comision înainte de a pleca, strigă rănitul care îi dădea toate osfenelile să ajungă mai repede la tren. În sfârșit, ajunsese de duse la sergentul, șeful convoiului și-i spune:

— Uite, în timpul unei lupte cu baioneta, am străpuns capul unui german. N'a căzut imediat, s'a repezit cu violență asupra-mi și când mă pregăteam să-i mai aplic o lovitură, și-a ridicat brațele în sus, să stau. M'am oprit și mi-a vorbit în cea mai aleasă franțuzească să iau acest portret, cea-sornicul și punga ca să le trimet soției sale, pe adresa aci notată.

— Eu, domnule sergent, poate voi sta mult în spital și nu voi putea duce acestea la adresă, d-ia însă, fiind sănătos, vei fi bun să execuți comisionul mortului.

Mama.

Având bărbatul locotent, un copil căpitan, un alt locotent, și un alt soldat, toți la front, femeia a plecat la un spital ca să îngrijiască de răniți.

Printre cei din urmă bolnavi era și un marocan, Ahmed.

Ahmed nu știe niciun cuvânt franțuzesc și caută să se înțeleagă cu cei din jur, mai mult prin gesturi.

Înto zi, d-na îi oferă limonadă. Ahmed refuză. Ii oferă apoi o portocală. Alt refuz. D-na voi să știe ce are Ahmed, de este așa de hotărât să nu primească nimic. Ahmed apucă mâna d-nei, o duce la pieptul său, i-o așeză pe mamele și începu să strige: pif, pif.

D-na a înțeles că e vorba de lapte și lăsa pe Ahmed să sugă ca un copil.

Mai târziu Ahmed explică unui alt marocan, care știa ceva franțuzește că regretă mult că d-na — soția locotentului, pe care el o socotește ca mama lui, nu poate să-l hrănească cu lapte.

PEISAGIU

Pe pajiștea verde își lungese umbrele sălciiile bătrâne, ale căror vârfuri mângaiate de adierea înscrirei fac ca frunzele lor să tremure sfios...

Șoseaua croește peste câmpuri o panglică crême-murdară ce se perde în depărtare la poalele unui crâng albastrui...

Dela baza stâlpilor de telegraf ce se înalță în aer pornesc linii lungi de umbră ce taie șoseaua de-a doua...

La apus, soarele este un cerc strălucitor și incandescent, fără culoare definită, în mijlocul unei pânze enorme pe care sunt pictate toate nuanțele de roșu și printre rupturile ei se vede neantul verzui...

Colbul ridicat de pe o șosea ce nu se vede, lăminat de ultimile raze ale soarelui ce salută pământul, face să fie văzut ca o puzderie de picături purpurii, cu străluciri de aur — în timp ce o floa-

re albă pe care s'a așezat un cărbuș galben, se înclină sub greutatea acestuia și parcă ar zice: Noapte bună...

Mimy Freemant.

Michiduță

I. C. VISSARION.

Înto zi după prânz Michiduță, diavolul cel mai poznaș dintre diavolii cei mai mici, își se cu maică-sa din adâncătura bentului dela Podu-Tomii, și pe mal, la adăpostul unor mărcini, stau jos să se mai încălzească la soare.

Jarna și-o petrecuseră în iad și avusese loc și căldură din dăstul, dar în primăvară, viindu rindul să iasă pe coaja pământului, veniseră o puzderie întregă, și Michiduță își alesese locul în apa bentului, iar ana fiind încă rece și pielea cam nevrătată, diavolului cam clănțăna de frig.

Cum stau ei pe mal, Michiduță cu capul în poala masei, îi povestește din isprăvile lui diavolești, mă-sa ridea și se bucura în inimă de isprăvile dibaciului ei copil. După fiecare poveste sfârșită, Michiduță mai adăoga și câteceva observări particulare d'ale lui, până spuse și una cu mult înțeles pentru neamul diavolese.

— Dar acuși mamă, m'am lăsat de reuțită!

— Tu? se miră mă-sa

— Eu...

Mă-sa îi infipse mâna în lăna de nor negru și creș și-l asvârli ca la trei pași.

— Da ce faci mamă?

— Păi dacă tu începi să fii bun, ce drac mai ești?... Te faci dușmanu nostru și prietenul lui D-zeu!

— Stai mamă să-ți explic, că tot drac am rămas și tot așa mi-e gândul să rămâi. Dacă eu gândesc altfel decât mulțimea celorlați încornorați, e că nu știu cum s'a făcut, de a intrat mai multă mințe în capul meu... Eu văz, că neamul diavolese e un neam de spirite proaste, cu toată mare răutate a diavolilor.

— Fugi, fugi!... proclote, auzi ce gânduri! zise mă-sa.

— Ai răbdare maică... stai, că de abia am început...

— Nu, nu... răcni mă-sa.

— Stai, stai să-ți dau pildă...

Eri, mă aflam cu Scărăbuța pe drum. Tocmai atunci Florea Tulteanu venea beat dela cârciuma lui Ioniță Neacșu. Scărăbuța, zor nevoie, să se ducă și să-i incurce picioarele, să cadă în noroi. Ce e drept, noroiul era ciulama curată.

Eu i-am zis să-l lase 'n pace, că tot al nostru e el; dar el, nu: să-l tăvălească prin noroi.

— Mă băete mă, i-am zis eu, nu mai face fleacuri d'astea, că îl înveți să nu se mai îmbete. Și dacă n'o mai miroși a basamac, a vin, n'o mai sta bleg și prost, cu ochii turburi în cap. D-zeu n'o să se mai scârbească de el, și atunci nici ia din mână nouă.

El nu, că-i pune piedică și basta! Și s'a repezit la el, a băgat coada printre picioare și când l-a frânt odată, a sărit noroiul în sus, de mi s'a părut, că a secat lacul. Când s'a sculat în sus, plin de sus până jos, a început să ne 'njure pe noi și să zică:

— „Drace, drace, coada-ti face: da și eu dac'oi mai face, să mă chinui cum țe-o place“.

— Ei și ce te sperii de-o vorbă bețivească, îi răspunse mă-sa.

— Mă tem, fiindcă bețivul ăsta e om hotărât. A zis odată că nu va mai bea basamac și țuică și nu mai bea decât vtu. Dar dacă nu o mai bea nici vin, atunci nu ne scapă din mâini? Pentru asta zis-am lui Scărăbuța să nu-i mai facă nici un rău.

N'o rămânea nimic...

*Amestec bizar de suferinți mic-viața,
De bucurii și vise;*

*Și peste aceste toate, cădea-va ceața
Vitării, când fruntea-mi rece voi pune
Sub piatra vecinică, de pe mormântul trist.
N'o rămânea nimic, nimic, nici nume
Din cele astăzi scrise,
Nici c'a trăit pe aici stingher, un suflet trist.*

De n'ametește cândva dorul, o clipă

*Și-mi râde firea întreagă.
Mă atrage ca prin vază, ca o aripă
Ușoară, suflarea poeziei și scriu
Lungi pagini după pagini și vine visul
Mereu înșelător, când frumos, când pustiu,
M'alință sau mă leagă
Cu desnațdejdea, m'adoarme vecinic visul.*

Amestec bizar de suferinți mic-viața,

*De bucurii și vise;
Și peste aceste toate, cădea-va ceața
Vitării, când fruntea-mi rece voi pune
Sub piatra vecinică, de pe mormântul trist.
N'o rămânea nimic, nimic, nici nume
Din cele astăzi scrise,
Nici c'a trăit pe aici stingher, un suflet trist.*

Maria Al. Hina

Mă-sa îi răspunse:

— Beția este îndrădevar mama răutăților, dar chiar dacă s'ar lăsa el acum, tot se va apuca de alle rele începute de mult: va jura strâmb, va înșela pe oricine o puțea și va băga zizanie în toți. Și pentru astea, tot în ghiarele noastre cade. Tu însă, să gândești astfel, să nu mai faci rele oamenilor!... Ce fel de diavol ai mai fi?

— Mamă, mamă, cântărindu-mi coada în multe zile de ședere, am avut timp să mă bat cu gândurile, cum coșu cu fumurile. O-mul până nu vede pe dracul, nu se închină la Dumnezeu. Știi ori nu știi asta?... Până nu se vede umflat de taica bătrănu, nu strigă: sări Doamne, că n'a luat năibă!

Nu e mai bine să lăsăm noi pe oameni în voia lor? Să ne tăgăduim din răpuzeri. Să nu vază nici într-o parle, nici în alta existența noastră... Numai așa, văzându-se liberi, ne înfricoșăți de ghiarele noastre, n'o să ne simtă nici pe noi și nici pe Dumnezeu și atunci cu câtă tragere de inimă, cu câtă dibăcie nu și-ar face de cap!... Și voi, diavoliiăștia măruntii, nici nu pricepeți ce meseri sunt ei să și facă singuri de cap!...

În vremea asta se apropiase de mă-sa și iar își culcase capul în poala ei. Mă-sa acum părea că-l pricepe și căzuse pe gânduri. Un copilăș cu părul galben și inelat fugea năntea mă-sii pe drumul dela sălcii. Michiduța își aruncă ochii, îl văzu și apoi se făcu că nu-l vede.

— Uite nu copil... îi vorbi mă-sa.

— Ce-mi pasă, îi răspunse Michiduța, numai sunt de părere ca dracul să se fie morțis după copilul mic. Mie trosnești-mi mă-treața mai bine.

Mă-sa începu să-i caute iar în cap și el să-i spuie, făcându-se că nici nu are grijă de copil: ba încă să amăgească pe mă-sa, își urmă vorbirea înaintea.

— Să vorbim de Laboșu Buzatului... Cât de hoț nu e potlogarul ăsta!... Câte hamuri nu le-a lăsat pustii, câți cai n'a furat, câte case n'a spart; câte brazde de pământ n'a furat. Boerul i-a spus odată: nu e Dumnezeu! Un logofetel al satului, i-a spus altădată: nu e dracu. Frăul lui s'a rupt. Nebun, prost și lacom s'a repezit în lume: bate, injură, fură, ucide... E al nostru, știu, dar ia să se arăte lui Scărăbuța, și atunci cu adevărat ne scapă din mână. Văzând că noi diavolii suntem, popa o să-i spuie că și Dumnezeu este și începe să se pocăiască. Cum Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, ci îndreptarea lui, ce ne facem? Ne scapă, și asta nuam din pricina prostiilor unuia ca Scărăbuța!

Știu gândurile hoțului ăsta. Sunt ca ale tuturor celor plini de păcate: „Bine ar fi să nu fie Dumnezeu; că de-o fi, ne-au luat diavolii”. Știu că păcătoși de ăștia, de le-ar sta în putere, ar ucide pe Dumnezeu, ca să scape de răspundere, dar dacă noi și nu putem, dar ei!...

— Copilul se învârtoșe pe lângă tulpina unei sălcii, îi spuse mă-sa. Mama lui adună lemie.

— Da lasă-mă, mamă, ce zor am... îi răspunse iar Michiduța. Și își urmă gândul.

— Dracii ce se arată oamenilor sunt prostii... îi înfricoșează de-a trimis pe toți la Dumnezeu. Daia eu nu mai vreau să fac rele oamenilor și acum, lasă-mă să ațipesc nițel.

El închise ochii și mă-sa se buse pe gânduri la ce vorbise fiu-său. I se părea și ei, că are dreptate în-cornoratul.

Trecură câteva momente, când deodată s'auzi un răcnet scurt și o bufucală. Când se uită tartorița, văzu copilul întins pe jos sub

Infanteria germană așteptând semnalul de atac

salcie, iar mă-sa viind pe fuga să-l ridice.

— Maică, maică, Michiduța, zise diavoloșica...

— Ce e mamă?

— A căzut copilul din salcie.

— Treaba lui! Și el închise iar ochii, zâmbind foarte puțin.

Mama copilului ajunsese și ridicase copilul în sus, ce abia mai genera.

— Auuu, măicuțule... ce mai fu și asta? Cine te puse să te urci sus, măicuțule? Dracu te învață, dracu te urcă, dracu îți făcu vânt?

Michiduța deschise ochi, ascultă și zise:

— Vezi fa mamă, auzi?... Dracul e negru, dar nu așa de negru cât spun dușmanii lui. Auzi ce spune dobitoaca aia? Nu șezui eu ici, cu capul în poala ta, nu mă furase chiar somnul?... De ce mă năpăstuește?

Mă-sa îl privi cu dragoste și-i răspunse:

— Ei maică, tot dibăciile tale au fost și acolo... Te pricep acum!

Și de bucurie, că are fecior așa de dibăci, îi luă codița în ghiare și i-o sărută în vârf, în vreme ce femeia, abia își ducea în brațe copilășul căzut din salcie.

Soldatul francez Saujolie, cel mai tânăr invalid; lângă el soldatul Robin intrat la invalidizi în 1857

UN „OCNAȘ”

de IOAN DRAGU

— Birjar! Birjar!

— Poftim?

— Liber?

— Da, domnule, urcă-te...

După ce am schimbat dialogul acesta cu automedonul unei birji care staționa în fața unei case, unde lăsase de bună seamă pe cineva, m'am urcat în vehiculul ce-mi era oferit, așa de grațios, și am pornit.

Era seară, o seară noroasă pe o stradă cam lipsită de felinare; de aceea nu observai în prima clipă nimic deosebit în juru-mi. Dar, când voii să mă întind în voe pe pernele trăsorei, mâna mea dreaptă dete peste un obiect opac în forma unui sul: îl ridicai și îl apropiai de unul din felinarele trăsorii: da, era un sul de hârtie.

Îmi fac cinstea de a mărturisi că întâiul meu imbold fu să dau obiectul birjarului spre a-i îngădui astfel să și facă un titlu de glorie ducându-se să-l predea poliției. Dar, curiozitatea, la rândul ei, nu mă împiedecă să caut mai întâi să aflu ce cuprinde pachetul acela misterios. Pândind dar, clipa când treceau pe sub un felinar, m'am aplecat cât am putut mai bine, ca să fur din goană, o rază de lumină. Am zărit scris pe sul un fel de titlu: dar cum trăsura mergea destul de iute n'am putut deosebi decât „In...”.

„In...” ce? La al doilea felinar apucaii sulul pe dos așa că n'am putut citi nimic: dar al treilea felinar, coincident cu o încercătură de frăsuri și de tramwaie, așa încât mă simții fericii că pot citi de la un capăt la celălalt înscrisura de pe pachet:

„Inchisorile mele”

„Impresile unui Silvio Pellico din strada Romană”

Nu mi-e rușine să spun că simții îndată dorința neînfrântă de a desface sulul. Dar cum voiam să dau o dovadă de eroism într-o vreme când eroismul era încă scump, am răbdat până acasă. În clipa însă când mă așezai la biroul meu, smulsei hârtia care învălaia sulul și rămăsei cu un document foarte ciudat în mână. Era oare

o fantezie sau rezumatul unei autobiografii? N'am aflat nici până acum, de aceea m'am hotărât să public manuscrisul acesta în nădejdea că mă vor lămurii cititorii. Poate chiar că rândurile acestea vor cădea sub ochii domnului care și-a pierdut manuscrisul și care, în clipa când va veni să și-l ia dela mine, va avea bunăvoința să mă lumineze pe deplin.

Până atunci, tac ca să las să vorbească domnul anonim:

„E multă vreme decând simțeam nevoia să protestez contra unei reputații care ne-a lipsit de prea multe dovezi de simpatie și căreia i s'a făcut, după cât îmi pare, cinstea unei prea mari mile.

„Încă din copilărie, mi s'au împuiat urechile cu numele lui Silvio Pellico pe care lumea îl consideră ca prototipul martirilor închisorilor. Ei bine, cred că a sosit timpul să mă revolt contra credinței acesteia.

Pe măsură ce treceau ani m'am putut convinge că cea mai mare parte din oamenii așa ziși liberi sunt supuși unor încercări mult mai grele ca cele suferite de prea celebrul italian. Am făcut eu însumi experiența aceasta; de aceea, în junul zilei când îmi voi încheia bilanțul definitiv al vieții, căci am trecut de șizeci de ani, mă hotărăsc să scriu și eu „Inchisorile mele”, ca să umilesc puțin pe acel domn Silvio Pellico și să-l silesc să se incline în fața unui om mai nenorocit ca el.

„Încep dar prin a spune că am fost și sunt încă un fel de prizonier deosebit, care n'a pășit micidat pragul vreunei închisori în înțelesul strict al cuvântului. Și tocmai de aceea am fost un prizonier mult mai de plăns.

„Iată de ce:

„Născut din părinți cu oarecare avere, mi'am petrecut primii ani ai carierei mele sub dominația imediată a două guvernante cari pretindeau că mă servesc și cari, în realitate, făcuseră din mine prizonierul lor permanent.

Când șapte ani au bătut la orologiul copilăriei mele, tata mă luă într-o bună dimineață de mână, și mă băgă într-o casă mare, neagră, înzestrată cu zăbrele la fe-

restre și cu un gard foarte înalt, mai îngrozitoare ca închisoarea venețiană a lui Silvio Pellico. Temnița asta se numea „internat”. Mi-ar trebui un volum întreg ca să înșir toate durerile pe cari a trebuit să le îndur în timpul celor unsprezece ani pe cari i-am petrecut în casa cu zăbrele și zid înalt. Așa încât, la vârsta de optsprezece ani când am părăsit-o, suferisem deja de zece ori mai mult ca elegiacul deținut care și-a tras povestea închisorilor lui în câteva sute de mii de exemplare.

Liceul! când mă gândesc că s'au găsit, ironici destul de feroci ca să-l numească cea mai frumoasă epocă a vieții! Liceul internat! adică compresione la vârstă când totul ar trebui să fie expansiune; adică până și aerul dăruit cu dramul plămânilor tineriști cari ar avea nevoie să se umfle în toată voia; adică clasele întunecose și curtea igrasioasă atunci când trupul asemenea plantei care crește are nevoie de soare. Liceul internat! ah! domnule Silvio Pellico, înainte chiar de a fi major eu eram în stare să te las pe jos!

„Dar cum nu eram condamnat la muncă silnică pe viață; veni un timp când pedeapsa mea expiră. În aceiași vreme, tata se du-se să fie tovarășie mamei în cavoul în care ea își luase locuința cu doi ani mai înainte; mă găsi astfel deodată de două ori stăpân pe mine însumi.

„Libertatea!... Da, credem în libertate. Ce naiv.

„Insetat de independență în virtutea legii reacțiunilor, și simțindu-mă stăpân pe o avere frumoasă, credeam că sunt alt om. Vai! rezultatul a fost că m'am mutat într'altă închisoare. M'am aruncat cu totul în viața ineptă a mondenilor inutili. Rezultatul? Prizonier în trei închisori: 1) buduarul unei femei prostuțe care mă ruina bătându-mi joc de mine, și care căuta mereu să mă dea pe ușe afară ca să intru din nou pe fereastră; 2) grajdurile cailor mei de curse unde îmi petreceam o bună parte din timp cu jocheii și grăjdarii; 3) clubul, unde îmi risipeam nopțile, târând după mine lanțul greoi al porokerului și ecarteului. Din deșert ajunsese ocaș, ce zici și de asta, domnule Silvio Pellico?

„Veni o clipă când nevoia îmi dovedi că trebuie să mă mut cât mai degrabă. Cu alte cuvinte, dacă nu voiam să mor sub loviturile cămătarilor trebuia să mă însor imediat. Am intrat astfel în a treia serie a închisorilor mele: seria mondenă.

„Mai întâi nevastă-mea, pe care întâmplarea mi-o dăruise foarte urâtă, erea geloasă, cochetă și ușurică. Nu-mi da voie să ies fără ea, dar mă obliga să ies oridecâteori voia ea. Oh! oca balurilor și seratelor! A sta pe colțul unui scaun până la ora cinci dimineața spre a privi pe doamna cum se învârteste; a te întoarce acasă zdrobit spre a reîncepe a doua zi la ora când ai da doi ani din viață pentru un pui de somn și un culcuș moale! Oh! oca seratelor!

Fără să mai vorbesc de oca concertelor! Nevastă-mea pretindea că adoră muzica... de cameră! Și muria după Wagner! Întâmi secestrat în sălile de concert, oca cu cheia-lui sol. Nu mai era închisoare, domnule Silvio Pellico, ci tortură închizitorială.

„Am rămas văduv. Credeți că am fost pus în libertate? Vă înșelați. Inventariul făcut la moartea nevestei dovedi că contribuise amândoi ca să cheltuim zestrea ei plus rămășițele averii mele. Și cum trebuia să trăiesc am profitat de recomandația unui domn care consumase în casa mea, mai multe sute de înghețate, și intrai în ziaristică.

„Eram critic dramatic; ce cuvânt sunător și atrăgător! Iată-mă dar, timp de trei luni, în fiecare seară, în plină vară, ducându-mă să mă închid în săli încălzite până la alb, în tovărășia fotoliurilor goale; și, ca să-mi dea înfățișarea unui deținut, pompierului care se plictisea în singurătatea sălii venea să se așeze la spatele meu. Avea aerul unui temnicer care duce pe condamnat la locul supliciului...

„Când n'am mai putut răbda, am fugit. Credeam că sunt liber. Vai! trebuia să-mi câștig viața. Am intrat dar ca funcționar într-un minister. Am rămas acolo douăzeci de ani, domnule Silvio Pellico. De-a fost ploaie sau cerul senin, de-a fost primăvară sau surzătoare sau toamnă melancolică; eu mi-am petrecut șaiszeci de mii de ore din viață într-o sală de patru metri pătrați, între o sobă care scotea fum și un coleg îndobitocit care făcea spirite nesărate. Și d-ta, domnule Pellico, te mai plângi de singurătate! Uite, zău, mi-e scârbă să te mai aud.

„După 20 de ani, am eșit la pensie. Mi-am luat o menajeră care m'a făcut imediat prizonierul dominației ei. Timpul pe care isbutesc să-l fur de sub stăpânirea asta, îl petrec la cafeneaua vecină unde sunt legat cu lanțul întrecut al tutunului, cafelelor și domnioului.

„Astfel, ramolit, diformat de închisorile mele succesive, mă îndrept spre eliza din urmă.

Iată viața mea, domnule Silvio Pellico. Spune, nu ți-e rușine acum de tânguirile d-tale; spune, nu e așa că adevărații ocași sunt aceia pe cari îi întâlnim pe străzile orașelor noastre moderne? Și bagă bine se seamă că nu ți-am vorbit de timpul petrecut în închisorile acelea celulare numite tramwaie.

„Sfârșind, dă-mi voie, domnule Silvio Pellico să nu te salut...”

Iată manuscrisul. Văd acum că ar fi fost mai delicat să nu-l public fără autorizarea autorului lui. Dar, fiindcă e prea târziu, fie ce o fi!

Iubire vinovată

*Cu lanțul robiei ai vrea
O altă viață să-ți legi
Și viți o! sârmană femeie!
Că pe-asta tu n'o înțelegi!*

*Cu îne doar patima naște
Și totul îți spune: „iubește”!
Când pe-unul sârși cu ardoare,
Un altul gelos te pândeste.*

*Și n' teama aceasta, o noapte
Tu tremuri, d'extaz, fericită,
Că suferă altul, ce-ți pasă,
Când știi cât ești de iubită!*

*Dar iată bătrânul cu aur
Să cumpere corpul tău vrea;
In sufletu-ți luptă-i grozavă,
Orbită de-ispita cea rea.*

*Dar traiul tău fi-va... infernul.
Tovărăș?... doar chinul cumplit;
Nainte-ți mereu va apare
Un alt chip prea drag și iubit.*

*Iar Cronos mereu va aterne
Pe umeri-ți triste petale
Și setea iubirei nebune
Usca-va mîin' buzele tale*

*Pe tine te mână destinul
Spre altă viață, nu simți?
Când Eros te-așteaptă cu tolba-i
Pe cine putea-vei să minți?*

*Când flori parfumate răsar
Și păsări tot cântă n' crâng
Al dragostei înnul măret,
De ce ochii tăi astăzi i plâng?*

*Revino copilă iubirei
Te-așteaptă iar Fătul-frumos
In juru-ți n'auzi tineretea?
Te chiamă cu glasuri duioși!*

Em. M. Drossino

Bazargic, Aprilie 1915.

CONVORBIRI

In tren

Pe ce linie? Ce vă pasă, domnilor și doamnelor, pe o linie ferată carecare, într'un accelerat.

Trenul a plecat încet, uitându-și apoi mersul, iar nouă, încrezători în mașinist și mașina lui, ne rămânea dor să nu ne plictisim până la locul de destinație. În tren nu ai nevoie să vorbești; din toate punctele de vedere e mai interesant să ascuți, căci situația ta de privitor și ascultător îți dă o superioritate neîntrecută, aceia de a nu spune prostii.

Suntem doi care nu prea vorbim. Regăsisem un prieten de școală; ne revedeam după vre-o zece ani. Conversație scurtă, constatam amândoi că eram doi străini.

În schimb, față în față, doi călători care nu aveau dezavantajul să se cunoască de mult. Unul era în vârstă, cu ochii vii, simpatice, vesel, vorbind cu expresiuni alese dar fără silință. Celălalt, prea tânăr, cu buze dispretuitoare, anti-patie. Vorbeau. Așa vorbit trei ceasuri lungi. Cei doi își așa de nepotriviti se înțelegeau admirabil.

Bătrânul cel simpatice era un provincial, lănarul cel anti-patie era bucureștean, dar ai fi jurat contrariu văzându-i și auzindu-i.

În orice caz, făceau parte din clasa cea bună, cel bătrân tuțuia pe ministrii, ca și pe actrițe, iar cel tânăr se văita că arăndașii moșiiilor sale întârziaseră cu plata arrenzii.

În acest caz urma să fie interesantă conversația lor, doi oameni cu avere, două persoane deci foarte culte, căci probabil, nu se poate să fii bogat, dacă nu ești cult, căci scrie în toate tratatele de morală, că omul care învață carte e răsplătit în viață, câștigă avere prin muncă, bine înțeles, — e considerat, etc.

În adevăr, conversația ar fost foarte interesantă; am notat subiectele.

Tema I. Care sunt cele mai bune oțeluri din București, cu observații foarte interesante asupra chelnerilor.

Tema II. Unde se mănâncă mai bine; de ce bucătarul cutărui restaurant a fugit la alt restaurant, unde au emigrat și mușterii.

„Ah, spunea bătrânul simpatice, la cutare restaurant, mi-a făcut impresia că sunt la Paris.

Tema III. Localurile de petrecere afară din oraș, considerațiuni istorice asupra originii firmei la *Leul și cărnatul*, priviri gastronomice asupra mâncărilor de pește și raci de la herăstrău.

Tema IV. Teatrul Național (pe scurt). Istoricul operei române în București: trupele Bobescu, Grigoriu, Poenaru, apoi cele de azi. Amănunte asupra actrițelor. Cum cutare actriță și-a căsat bărbatul și s'a măritat cu un bogătaş.

Dacă la primele teme bătrânul domina, la această temă și mai ales în ce priveau amănuntele asupra actrițelor, tânărul da bătrânului zece înainte.

Ah, doamne, câte povești nu am învățat eu în acele trei ore, câte cancanuri nu am auzit! Dar, îngrat ce sunt, azi știu la ce oțel din București aș putea să trag, dacă mă voi muta în provincie. Ia ce birt se mănâncă mai bine cu oțel pe masa, cu care actriță să-mi petrec seara, bine înțeles, toate acestea, dacă ași avea moșii și cultura clasei sociale de sus.

Dar mai presus de orice, ar trebui să mulțumesc acelor două persoane, că nu mi-am prăpădit ochii citind vre-o carte mai puțin interesantă decât conversația lor și am ajuns astfel la destinație, fără să știu când

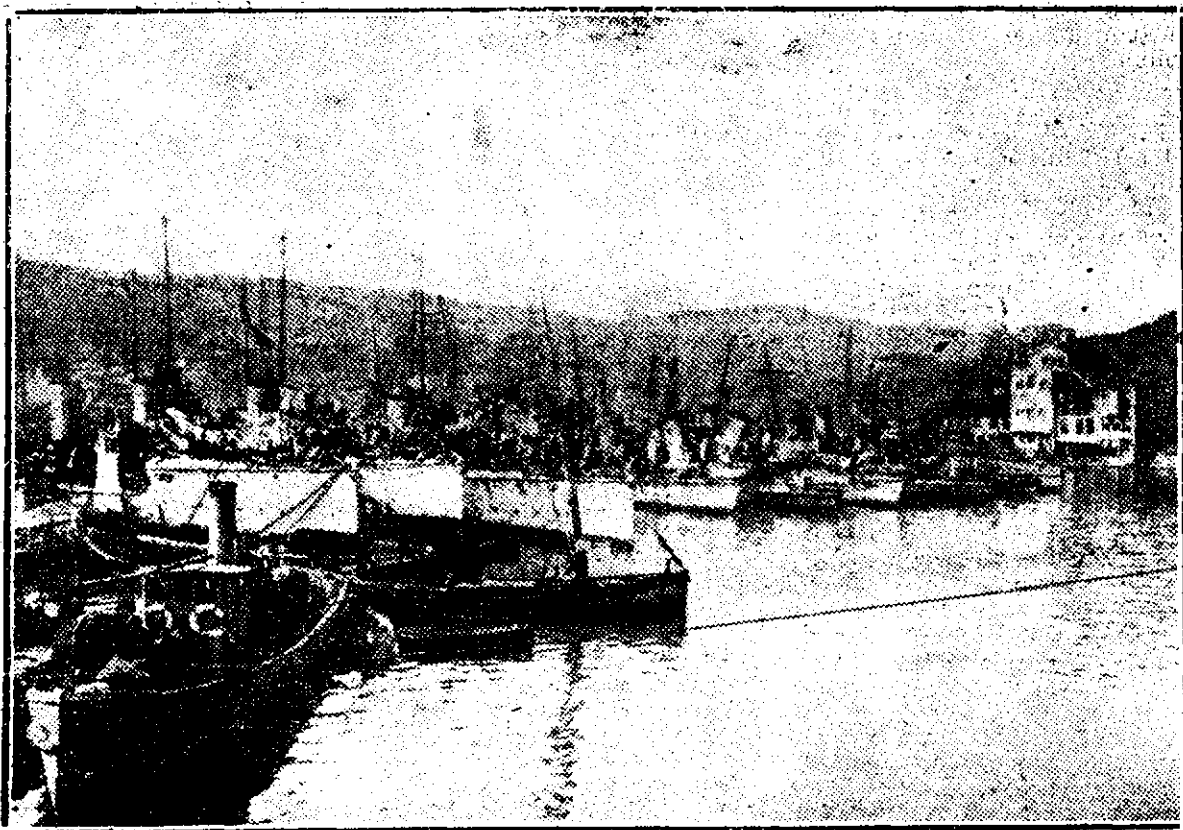
Generalul Dubois care a luat locul generalului Manoury, rănit mortal de germani

Veți zice, că am încercat oare care plăcere ascultând acele amănunte! Nu vreau să vă contrazic, dar am făcut constatarea, că cea mai nobilă și mai bogată din clasele noastre sociale, nu e cea mai cultă. Veți spune, că spun lucruri vechi. Se poate, dar acum le află, le văd și le auz.

Mi-aduc aminte, că în copilărie, de câteori vedeam un domn cu barbă mare și cu ochelari, deși și cu privirea foarte severă, credeam că e burduf de inteligență și de carte. Viața m'a învățat să nu mai uez de acest criteriu, acum li ascult pe oameni. Tot așa îmi închipuiam că a fi bogat, manierat, bine îmbrăcat și cu pretențiuni, însemnează a fi cult. Pe semne că această iluzie de copil a tinut mai mult. Fac *mea culpa*, cei doi călători m'au lămurit. Oh! și de-ar fi numai ei doi.

Dar veți spune că în tren nu poți să discuți lucruri serioase și că nu e dovadă de lipsă de cultură, faptul că doi inși, timp de trei ore au vorbit de portari, chelneri și coriste de teatru! Se poate să aveli dv. dreptate și în acest caz mă declar drept om ursuz.

V. A.

Torpiloare turcești în Bosfor, în așteptarea unui atac al flotei rusești

Unei doamne...

*Ochii-ți negri, doamnă
De un farmec fin
Îmi evocă lin
Serile de toamnă; —*

*Serile tăcute
Pline de regrete
Când vorbesc discrete
Visele trecute.*

*Serile de jale
Care pier ușor
Ca un vis de dor
In adâncuri pale,*

*Serile de vrajă
Când pe cer stau blânde
Triste și plâpânde
Stelele de strajă,*

*Serile frumoase
Când zefirii-și spun
Dorul lor nebun
Florilor sfioase,*

*Serile în care
Înima pustie
Bate tot mai vie
Cu înfiorare, —*

*Și-mi evocă încă
Ochii-ți visători
Și tulburători,
Dragostea-mi adâncă.*

*Și care mai vie
Ca odinioară
Azi mă impresionează
Pentru vecinicie...*

*Dar cu-a lor splendoare
Dulcile-ți priviri
Câte amintiri
Nu-mi evocă oare?...*

*Și în clarul lor
Căst și dășan, —
Sufletu-mi sărman
Plânge visător...*

Constantin A. I. Ghica

Un minunat model de viață socială

Intr-o zi mergând la nepotul meu, magistrat la tribunal în Râmnicu-Vâlcei, văd în biblioteca lui, între alte cărți, „Ea mort” de Maeterlinck. Mi-o împrumut și o citesc, însă fără interesul la care mă așteptam. Să-ți recomand o altă carte a lui Maeterlinck, „La vie des abeilles”, — îmi zise dânsul, — cea mai frumoasă din scrierile lui. Cum el nu o avea, o căutai la cele cinci librării din acest orașel, și o găsi, frădușă în românește, „Viața albinelor”, o traducere bună de altfel, fără neologisme și archaisme netrebuitoare, însă cu unele forme de limbă greșite pe alocurea, fiind tradusă, cum se vede, de un tânăr educat în străinătate. O luai și o citii cu mai mare plăcere decât un roman, decât bunăoară „Quo vadis”, pe care îl citeam a doua oară în penfeste, tot în țarna aceasta. Afară de noutățile zilei, pe cari în vremea acestor mari evenimente, destinate, cum se pare, a aduce o schimbare dorită de veacuri și în viața poporului român, le așteptam în fiecare dimineață cu o gândire încă zădărnă, mai ceteam altceva, până am terminat cartea.

Dela Virgiliu, care în cartea a IV-a a Georgicilor a resumat tot ce știa în vechime despre albine, și care își explica viața lor plină de tăine atribuindu-le o parte din mințile dumnezeiască, până astăzi nu s'a scris o carte așa de interesantă despre acest subiect; interesantă nu atât prin amănuntele de meserie ale culturii albinelor, cât prin spiritul filosofic și frumusețea formei: „Cel care va citi cartea de față — zice autorul, — va fi în stare să conducă un stup; dar va isbûti să cunoască aproape tot ce se știe hotărât despre viața curioasă, profundă și tainică a albinelor”.

Instructivă prin cunoștințele ce cuprind începând de prin veacul 17 și 18, dela Schwammerdan, Réaumur, Huber ș. a., de când a început a se studia în mod științific acest subiect, mult mai instructivă încă prin reflexiunile autorului despre aceste vietăți, atingând cele mai înalte probleme de psihologie și de morală; și desfătătoare prin stilul plin de farmec, cartea poetului belgian

e o carte de știință, o operă filosofică și, în același timp, o admirabilă poezie, cea mai răspândită din scrierile de acest fel și, după părerea multora, cea mai reușită din operele poetului.

Adevărata ființă a individului, om sau animal, e mai mult în neamul sau în specia sa decât în sine însuși. Acest adevăr, din care isvorește cea mai înaltă morală omenească, se vede și în iubirea părinților, mai ales a mamelor pentru feții lor, în simpatia pentru semenii noștri, în admirabilul fenomen al entuziasmului și devotamentului pentru patrie, când onoarea sau existența ei este amenințată, și se vede mai ales în pasiunea iubirii sexuale, în a cărei analiză făcută de Schopenhauer renumitul poet și medic francez Cazalis (Jean Lahor) află o adevărată revelațiune morală. Dar niciări strănsa și adanca legătură dintre individ și neamul său nu se vede mai lămurit ca în viața albinelor. În această privință societatea omenească este încă foarte departe de a acestor mici și curate vietuioare.

Unii, mai ales filosofi și scriitori din școala lui Descartes care nega animalelor neraționale până și simțirea, văd în lucrările misterioase ale albinelor mecanismul unui instinct cristalizat în organismul lor, și înconștient, asemenea somnambulismului.

Maeterlinck, întemeiat pe observațiunile făcute de dânsul în timp de douăzeci de ani asupra propriilor săi stupi, le atribuie o bună doză de inteligență și conștiință. Dar în mica conștiință a albinei individualitatea ei nu însemnează nimic, întreaga ei existență este închinată neamului și patriei sale, care este stupul. Din această cauză poate ele, cari sunt atât de solidare între sine, când trebuie să se apere în contra unui dușman, nu se mai interesează de tovarășele lor rănite și muribunde. Dacă atingi pe una în stupină, o mie se jertfesc pentru a-i răbuna vătămarea. Iar când vine vre-una de pe câmp rănită, o scot fără milă afară din stup. Ele sunt „organe înăritate” membre ale minunatului

organism al stupului. Pentru dezvoltarea și înflorirea stupului și pentru viitorul lui lucrează ele din zori până seara, de cum se desprimăvărează până târziu toamna, când frigul le silește a se închide în adăpostul lor, pentru a petrece tristele și primejdioasele zile ale iernii în somn. Unei albine i-ar ajunge puțină hrană, din două-trei flori; cu toate acestea ea aleargă și cercetează mii de flori, și de sute de ori pe zi se reîntoarce și își descarcă în faguri gusa de miere și săculețele de polen.

Ca să poată jertfi întreaga existență lor numai binelui public al republicei, albinele ajunse pe o treaptă mai ridicată a dezvoltării ca *apis mellifica* din stupinele noastre, spre deosebire de strămoșii lor, de albinele sălbatice, rămân toată viața fecioare, afară de câteva pe cari ele însele le cresc ca să fie regine sau mame ale generațiilor viitoare; precum crește și nutrește pentru acest scop și pe trântori, cari nu fac decât consumă; iar când a trecut timpul de rodire a reginei, li ucide și-i stărpesc ca pe niște membri ne mai folositori societății.

Când populațiunea stupului s'a înmulțit prea tare, când multe albine, venind seara de pe câmp găsesc culcușurile lor cuprinse de alte și ele sunt silite să petreacă noaptea la ușa stupului, unde adeseori pier cu sutele din cauza frigului; atunci o turburare se simte în tot stupul, și matca se frământă îngrijată pentru viitorul gîntei și pregătește o colonie; și într-o zi frumoasă, cu soare, zi de sărbătoare pentru ele, ese cu o mare parte din generațiunea veche și pleacă să afluire loc pentru o nouă cetate.

Aceasta se întâmplă când câmpul și grădinele sunt pline de flori, aerul cald și senin, și când stupul, pe care o mare parte cu regina în frunte se hotărăsc a-l părăsi și a face marea jertfă pentru viitorul seminției, are asigurată existența generațiilor viitoare. Celulele fagurilor sunt pline de miere din Aprilie și Mai, mii de alte celule sunt pline de ouăle depuse de matcă, alte mii sunt cuprinse de larvele și nimfele nutrite de mii de doice din albinele lucrătoare. Stupul e în plină prosperitate, și nici odată nu e mai mult belșug și mai multă viață în el ca în ajunul roiei.

Când stupul e sărac de miere,

CAMPANIA DIN 1913

A I-ului Divizion din Regim. 5 Roșiori

de C. CIOCAZAN

— URMARE —

sau când din felurite împrejurări nu e speranță de o nouă regină, albinele nu-și părăsesc stupul. Și, ca o dovadă că roirea nu se face numai dintr'un imbold inconștient al instinctului, ele nu roesc nici atunci, când stupul e în stare înfloritoare, însă stupariul a avut grijă să nimicească noile regine încă înainte de a se naște, în nimfele lor, și să pună noi faguri, unde să se poată adăposti toți membrii fericitei societăți. Atunci matca bătrână rămâne locului, și continuă a depune ouăle sale, câte 600 până la 3000 pe zi, în celulele goale din noii faguri menite pentru acest scop; iar lucrătoarele continuă activitatea lor îndatinată hrănind larvele și nimfele, speranța generațiunii viitoare, și îmbogățind magazinele de miere și de polen.

Roirea este astfel o trebuință inevitabilă, născută din înmulțirea stupului și din grija pentru viitorul lui. Roiul este o jertfire, pe care vechea regină cu o însemnată parte a poporațiunii sale o face pentru noua generațiune. Ele părăsesc cu o vie însuflețire vechea lor cetate, întemeiată și îmbogățită cu multă muncă, ca urmașele lor să se poată desvolta și trăi în liniște. Timpul roiului este epoca cea mai fericită din viața albinelor, ceea ce se vede din viile lor mișcări și din băzbațelul lor ce pare a fi un cântec de veselie. Când a sosit momentul și s'a dat semnalul emigrării, es toate deodată, pe câte trei-patru deschizături, și umplu aerul dinprejur, urmărind pe matca lor. Câteva minute plutesc deasupra stupului, în o deasă rețea, până când matca se lasă pe arborele cel mai de aproape, ca și cum n'ar îndrăzni a se avânta mai departe în aer: căci dela roirea de an, ea n'a mai văzut lumina zilei și încărcată de ouă, cum e, pare că a uitat deprinderea sborului.

Îndată ce regina s'a așezat pe o cracă a arborelui, toată colonia se adună în jurul ei și se atârna de ea formând un strugure uriaș. Și după sgomotul și neastâmpărul dinainte urmează o liniște adâncă, în care ele așteaptă cu nerăbdare întoarcerea cercetașilor, plecați în căutarea unui adăpost, a unei scorbure de arbor sau a unei creștături de stâncă, unde să-și poată încep noua locuință.

Stupariul, după ce s'a așezat întreg roiul, pune sub arbore o coșniță cu gura în sus; își acoperă capul cu o largă pălărie de paie, ca albinele să nu se incurce în părul capului, căci atunci, crezându-se prinse în cursă, devin periculoase; își udă mâinile cu apă rece, și apoi scutură creanga, și sirugurele de albine cade greoi în coșniță. El o face aceasta liniștit și fără temere de albinele, cari îi acoperă fața și mâinile: pentru că el știe, „că în această zi tainicele lucrătoare sunt stăpânite de încredere și de un spirit sărbătoresc, pe care nimic nu-l turbură. Ele s'au despărțit de bunurile, pe cari aveau datorita să le apere, și nu mai recunosc vrășmași. Acum sunt blânde, căci sunt fericite.

(Va urma)

A apărut IERUSALIM

DE

V. MESTUGEAN

Descrierea completă a orașului sfânt și împrejurimilor, cu numeroase ilustrații, pe hârtie velină.

Preț 1.50

La librării, depozite principale de ziare și la Administrația ziarului „Universul”.

În acest timp, sosește un călăreț aducând un om ce se afla la turma de oi și care zicea, că e român, întrebând, a spus că-l cheamă Ștefan Nicolae și că este din Siliștra, că este cu nevasta și copiii lui, la stâna de oi și că în Siliștra nu este armată regulată.

I se pune în vedere să nu mintă, pentru că va fi cel întâi împușcat.

Lt. col. Herescu ordonă înaintarea spre Siliștra și încercând revolverul noi l-am imita, acesta a fost singurul foc ce am dat în această campanie. Focul avea de scop mai mult să dovedească lui Ștefan Nicolae, că de va fi mințit va fi împușcat. Plecăm; ciobanul Nicolae era lângă mine. Înaintând vedem pe versantul opus, cam la 3-4 kil. oameni parcă scoborând pe lângă liziera pădurei spre șosea.

Un moment cu toții am crezut că soldații bulgari voesc să deschidă focuri de pe lizieră. După părăsirea emisă de căpitan Paplica, divizionului s'a oprit un moment adăpostit de o cută de teren.

Privind cu binoclu observăm bine că oamenii care scoborau liziera, erau fără arme.

Înaintând, întâlnim o patrulă de-a noastră, care escorta 9 grăniceri prizonieri. Ei ne spun, că în vale, la pichetul românesc, sunt mulți turci, care ne așteaptă să intrăm în Siliștra.

Pornim mai repede și într'adevăr găsim la pichetul românesc, multe căruțe cu turci, trăsuri de piață, bicicliști care toți ne primesc strigând „Trăiască România” și toți ne-au declarat, că în Siliștra nu este armată regulată bulgară și se roagă să li se facă cinstea de a ne conduce în Siliștra.

Comandantul regimentului dă drumul lui Ștefan Nicolae și alege conducători dintre turci, — acestia inspirând toată încrederea.

Eram siguri, că acești oameni nu se vor sacrifica pentru a ne trage în cursă.

Intrarea în Siliștra

Între turci era adevărat entuziasm, entuziasmul care ni s'a comunicat de îndată, grija noastră de mai înainte se transformase într'o satisfacțiune sufletească. Înaintări în trap mare, eP șosea întâlnim un bătrân jandarm bulgar călare pe un căluț. Era încăl-

țat cu opinci, și purta sabia în bandulieră. Ne-a vorbit românește.

Un moment, am crezut într'o cursă, dar expresiunea sinceră a turcilor ne dădea toată încrederea. Am continuat drumul însoții de jandarm și la ora 11 și 10 minute, am intrat în Siliștra.

În stradă, multă lume, două femei ne au dat flori.

Din Siliștra lt. col. Herescu, comandantul regimentului se pregătea să raporteze comandantului trupelor, când iată că se vede sosind în galop un călăreț purtând un plic. Acest plic conținea următorul ordin.

Comandantul Detașamentului către

Comandantul Cavaleriei

Trimeteți imediat două recunoașteri de ofițeri, în direcția Siliștra, Calipetrovo și satele Caraorman, Bracina și Babuc cu misiunea precisă de a culege știri despre inamic, de orice natură va afla și cât mai repede a le transmite d-lui ministru de război, care le așteaptă la Ostrov.

Să se aducă câți oameni bulgari s'ar găsi pe câmp, sau prin satele notate mai sus.

Comandantul detașamentului (ss) Colonel Simionescu

La acest ordin, comandantul cavaleriei a raportat:

Am ocupat Siliștra.

Trupele pot înainta, nu vor întâmpina nicio rezistență. Am ocupat telegrafii pentru a împiedica trimiterea telegramelor. Am ocupat fortul Medjidia-Tabia și cazarma infanteriei.

Comandantul cavaleriei

Lt. Col. Herescu

Am traversat orașul și am înaintat până spre bariera despre Ostrov. Aveam intențiunea să adăpăm caii, care încălecați la ora 2 și jum. dimineața, nu băuse apă deși alergase până la ora 12 din zi, pe o căldură strașnică.

Am descălecat cu această intenție. Dunărea fiind în apropiere. Recitind însă ordinul de luptă, am început a fi îngrijăți.

În acest ordin se ordona:

Monitorul „Alex. Lahovari” cu vedetele sale se va apropia cât mai mult de botul nord vest al Ostrovului Pastramagiu Mare, de unde va trage asupra marginii de est a Siliștrei sau va combate artileria din fortul Medjidia Tabia, înaintând apoi dacă nu este bătut până

în fața orașului, pentru înaintarea infanteriei noastre.

Pentru a preveni această întâmplare, care ar fi putut să ne fie dezastruoasă, d-l lt. col. Herescu a trimis știre printr'o barcă, monitorului „Alex. Lahovari” să nu deschidă focuri, Siliștra fiind ocupată de trupele române.

Am pornit cu divizionul și ne-am oprit în piața din fața cazarmii.

Aici am primit ordinul comandantului de regiment să punem stăpânire pe cazarma veche, să punem santinele, iar căpitanul Pretorian a primit ordin să pună stăpânire pe cazarma nouă. Am luat un pluton, comandat de slt. de rezervă Eremia Ovidiu; ajuna la cazarmă am scos pe toți soldații bulgari, dintre care mai toți răniți și am spus că cei rău răniți vor fi pansați de medicul regimentului nostru, când va sosi ambulanta, iar ceilalți sunt liberi să plece unde vor vrea.

Slt. Eremia însoțit de sergentul rezervist Radovici a început să ia în primire camerele și armătura, punând santinele. Eu ocolind cazarma, observ o santinelă cu arma la picior. Fără să cunosc consemnul pe care nu-l am aflat decât mai târziu dela comandantul cetății Siliștra, am făcut greșală să mă duc către bulgar și să-i cer arma. Erau momente, în care judecata rece te părăsește. Deși nu luptasem, dar intrasem în Siliștra pentru atacul cărei făcusem așa de serioase preparative. Soldatul bulgar zăpăcit de apariția noastră fără veste, a răspuns ceva. datul bulgar zăpăcit de apariția noastră fără veste, a răspuns ceva. Ce, nu știu; știu numai că fiind călare am pus mâna pe arma lui. În acest timp, el a voit să ridice arma pentru a mă împușca probabil, gestul lui însă a fost văzut de unul din călăreții mei, care s'a repezit cu lancea la el, au lipsit 5-6 centimetri ca să nu-l strângă.

Fie frica, fie zăpăceala în care se găseau toți la intrarea noastră, fie în fine scelipirea lancei din cauza reflexului soarelui, nu știu, dar a lăsat arma, pe care luând-o, am dat-o unui soldat, fără să mă gândesc a o lua eu, deși aș fi avut drept, și ar fi fost o frumoasă amintire.

Arborarea drapelului român pe pe geamia din Siliștra, chiar de Hogeia

În același timp, se petrece o scenă mișcătoare în piață. Scenă care mi-a fost povestită de d-l lt. col. Bălăceanu.

Când plecasem din Ostrov, d-l lt. col. Bălăceanu a rupt cele 2 drapele, ce erau la suprefectură, la poartă, și le-a năgat în coburul seii.

Când l-am văzut, rupându-le nu mi-am dat seama cu ce scop le rupe și cum alfel erau perocupările noastre, nu l-am mai întrebând.

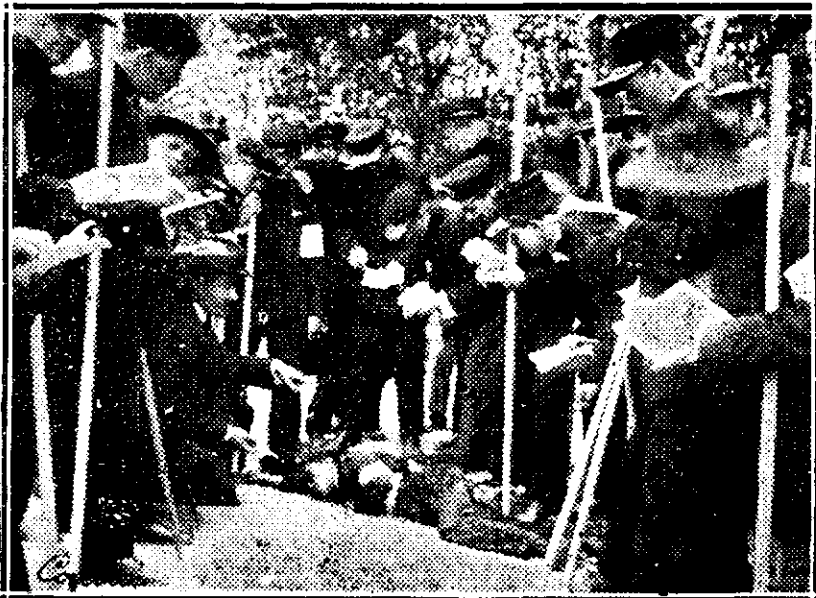
Printre populația care se strânsese în piață unde rămăsese ambii lt. coloneli, venise și Hogeia, căruia d-l lt. col. Bălăceanu i-a dat unul dintre cele 2 drapele.

Hogeia primindu-l l-a sărutat, apoi ducându-l la cap și la inimă, a început să plângă strigând cu glas tare: „Mulțumesc-ți Doamne, că m'ai învrednicit să trăiesc să văd acest oraș scăpat de barbarii de bulgari și pus sub stăpânirea unui popor civilizat. Să trăiască Regele Carol, să trăiască România”.

Apoi, ca și când ar fi fost înpins de un resort, s'a întors pe loc și-a pornit repede la geamia unde lumea l-a văzut cum singur a arborat drapelul; arborarea a fost salutăată cu urale.

Comandantul Siliștrei

Pe când eram ocupat cu constatarea așezării santinelilor, mi se comunică, că comandantul Siliștrei a venit la cazarmă și mă așteaptă în cancelarie. Am dat ordin

Dela manevrele sanitare ale cercetașilor din Buzău.—Găsirea unui rănit de către cercetașii polițiști

să vină afară, eram călare și după carecare tergiversare ese un bătrân, cu prestață militară, care se prezintă la ușa de intrare, unde mă aflam, salutându-mă mililitărește.

Răspunzând salutului, i-am cerut sabia, pe care după ce am repetat din nou ordinul mi-a dat-o, și cum căpitan Paplica venise cu restul escadronului, ce comanda să mă asiste; i-am dat d-sale sabia. Comandantul Silistrei m'a rugat prin interpret să vorbesc.

Am descălicat și am mers amândoi în cancelaria cazarmei.

Aci, rămânând singuri, m'a rugat în limba germană pe care o vorbea puțin, să-i dau sabia: Mi-e rusine să plec dela cazarmă fără sabie și vă dau cuvântul de onoare, că voi intra acasă unde o voi lăsa.

„Sunt om bătrân de 55 de ani, îmi tin cuvântul“.

M'am gândit, că pot să-i satisfac rugăciunea, și în consecință cerând sabia dela căpitan Paplica i-am remis-o. Mi-a dat apoi toate cheile și consenmul pentru ridicarea santinelilor și a plecat, pentru că n'am arestat pe nimeni. Am auzit, că infanteria l-a făcut prizonier.

(Va urma).

EX-LIBRIS

Adieri, poezii, Alexandru Murgășeanu. Pe zi ce trece, mă încredințez, că există un delir poetic, care se manifestă în special la tinerete. Unii se vindecă, sunt imuni toată viața lor, alții însă grav atinși, rămân bolnavi de poezie toată viața lor. Să sperăm că d. Alexandru Murgășeanu va căpăta dorita imunitate, deoarece e peste puțină să capeți nemurirea cu versuri ca:

O! noapte — eternă

Cât ai dorii eu;

Să dorm pierdută în haos

Iubind pe Dumnezeu.

Punctul și virgula după acel superb eu sunt tot ale autorului, nu e o greșală de tipar a culegătorului nostru, care e om deștept.

Pe ici pe colo, câte o imaginație mai frumoasă, dar pierdute și ele într'un întineric de nepătruns. Nu, nu e poezie, e delir poetic.

Războiul sub apă, pe înțelesul tuturor, de căpitan A. Negulescu din marină. Preț 1 leu. Această carte se vinde în folosul flotei naționale și tot ce am mai bun de făcut e să reproduc apelul d-sale publicat înainte de tipărirea cărții.

Putem să adăugăm că d. Negulescu, cunoscut ca scriitor sub pseudonimul B. B. Delamare, e un popularizator de seamă. Articolele pe care le-a publicat în *Ziarul Științelor populare* și în *Universul* au fost apreciate mult de cititorii acestor publicațiuni și chiar în prezent d-sale publică în cel dintâi prefacerea unui roman francez, de maiorul Danrit, fiul fiind „Cu submarinul la atac“.

Dar iată apelul:

„Dacă în generala măcelărire actuală popoarele se războiesc în aer, pe pământ, pe sub pământ, pe apă și pe sub apă, — nimic nu poate fi mai îngrozitor și mai interesant în același timp ca războiul care se dă sub apă.“

Cuirasatul francez „Bouvet“, crucișătorul german „Yorck“ de mij de tonă, cu sute de oameni echipați și costând zeci de milioane, s'au dus la fund, lovindu-se de câte o mină submarină, care nu costă decât câteva sute de lei. Un singur submarin german dădu la fund dintr'odată trei crucișătoare engleze! Și câte altele, și cât se vor mai auzi!

Îngrozită de asemenea fapte, mintea oricărui străin de marină

doză feluri de întrebări își pune:

I. Cum se dă războiul sub apă? Cum merge un submarin la atac? Nu e nici un mijloc de apărare?

II. Țara noastră nu are nici un submarin? Ce rol ar juca de ar avea?

La prima întrebare cerc a răspunde, într'un stil ușor, pe înțelesul tuturor, cu lucrarea de popularizare „Războiul sub Apă“ a subsemnatului și care cuprinde:

Știința și luptele navale în decursul veacurilor;

Minele submarine;

Torpile purtate și automobile;

Un atac cu torpiloarele;

Istoricul, problema și rolul submarinelor;

Un atac cu submarinele.

La a doua, oferind câștigul ce se va realiza din vânzarea lucrării fondului flotei naționale spre a ajuta în limitele puterilor înfăptuirea cât mai grabnică a programului marinei.

Am convingerea că lucrarea va fi primită cu bunăvoință în vederea scopului și interesului cetățeniei, satisfăcând în același timp curiozitatea fiecăruia. Ea va avea 120-150 pagini format mare, peste o sută de gravuri, din cari una în culori și nu va costa decât un leu, — mulțumită ziarului „Universul“ și al „Științelor populare“, cari au oferit clișeele.

Pentru autorități și biblioteci costul va fi de doi lei, iar un număr restrâns se va trage pe hârtie velină pentru amatori și va costa cinci lei.“

Cartea a apărut și sfătuim pe toți cititorii noștri să și-o procure, deoarece vor afla multe lucruri interesante.

Albert.

TARUL NICOLAE II și fratele său marele duce George

Una dintre multele tragedii cari s'au petrecut la Curtea din Petersburg a fost și moartea marelui duce moștenitor George, fratele Tarului Nicolae II. Nimeni n'ar fi crezut că acest bărbat robust să aibă un sfârșit atât de trist. Mulți sperau că va ajunge la domnie, din cauză că actualul țar era foarte debil.

Marele duce George er o fire autocrată și foarte agreat de partidul panslovist și reacționar, care a încercat de mai multe ori să-l aducă pe tron. Cu toate acestea actualul țar iubea foarte mult pe fratele său.

Marele duce George, după moartea Tarului Alexandru III, avansase la rangul de moștenitor al tronului și după ce căsătoria lui Nicolae II nu aduse multă vreme, pe mult doritul moștenitor, reacționarii sperau că marele duce va ajunge pe tron.

Dar cât de caprițioasă este soarta! Abia se urcă pe tron slăbănogul Nicolae când de odată sănătatea robustului George, în care se puneau atâtea speranțe, începu să dispară.

Pentru ce? Mai cu seamă pentru aceea fiindcă marele duce George nu era acel uriaș crezut de Rusia, și de el însuși.

Intr'o bună zi fură chemați în ajutor medicii, cari declarară că marele duce este bolnav.

Acesta însă le răsă în nas și se crezu și mai departe a fi un uriaș. Nici un vin nu era pentru el prea tare, nici un sport prea primejdios, el credea că poate suporta cel mai teribil ger, tot așa, ca și cea mai grozavă arșiță. Când puterile nu-l mai ajută, el făcu prostia care-l costă viața: voia ca să silească corpul său pe jumătate ruinat ca să reia vechiul mod de viață.

Pe vremea aceea Nicolae II se supăra foarte mult. Fratele său gonise pe medicii pe care-i trimisese. El era ca și tatăl său, Alexandru III un desprețuitor al mediciei.

Marele duce George era atins de o crudă boală de piept, dar el totuși nu credea că e bolnav. Se spune că această boală a căpătat-o într'o lungă călătorie prin India, China, Japonia și Siberia, pe care a făcut-o cu fratele său Nicolae. Curtea II înconjură cu toată îngrijirea și Nicolae II se străduia mereu să-l înduplece să ducă o viață rațională. Dar marele duce nu-l ascultă. Numai când boala se agravă, el dădu ascultare medicilor la sfatul căroră se duse la Abbar Tuman-dan, pe coastele mării Mediterane. Dar era prea târziu. Deoarece marele duce știa cum că este bolnav incurabil, fu cuprins de melancolie, dar din când în când simțindu-se mai bine bea vinuri tari... fuma țigări tari și se dăda la dragoste nebună cu femeile.

După aceasta venea reacțiunea, în care marele duce era cuprins de o mare deprimare, când foarte des murmura: „Lăsați-mă să mor. Oh, de s'ar isprăvi odată“.

În ziua de 28 Iunie 1899 sosi din Abbas Tuma, unde locuia marele duce George, o telegramă a adjutantului său Boissman Tarului Nicolae II care anunța moartea marelui duce moștenitor. Telegrama avea următorul cuprins:

„Majestății Sale Nicolae II. Petersburg. La 28 Iunie, ora 9 dimineața.“

A. S. I. Marele duce moștenitor făcu o preambulă cu o motocicletă dela Abbas Tuma.

După ce A. S. I. parcuse cu cea mai mare viteză distanță de două verst, el se reîntoarse. O femeie de pe șosea observă că marele duce venea încet și tusea scuipând sânge. Îndată după aceea marele duce se opri și femeia observă că el dându-se jos începu să se clatine pe picioare. Ea alergă la el, îl sprijini cu brațele și fără să-l cunoască îl întrebă: Ce ai? Marele duce răspunse: Nimic! Când țărâncă îi oferii apă, marele duce îi mulțumi cu un gest. După aceea țărâncă culcă pe marele duce jos și-i stropi fruntea și gura cu apă. Linistit și fără dureri, marele duce își dădu sufletul. Rămășițele pământesti fură aduse la palat. Locul, unde a murit marele duce moștenitor a fost împrejmuit.

ROSSMAN

Cu greu își poate cineva face o idee despre groaza pe care a pricinuit-o această știre în Petersburg și Peterhoff. Mai disperat era Tarul Nicolae II care nu se putea împăca cu ideea că fratele său George a murit departe în brațele unei țărânce, ca un sărman pribeag. O hemoragie a pus e capăt vieții sale.

Cornel Scurtu

Viața artistică și literară

Noul cerc literaro-artistic „Moldova“ care a subliniat ziua de ieri cu un admirabil succes, va porni să dea câteva sezători și în provincie. E un mijloc sănătos de a rupe monotonia țârgurilor noastre unde viața se risipește de-ășurda între zidurile unei cafenele sau în jurul unor mese cu cărți de joc.

Maestrul George Eneșcu va da o serie de concerte la Paris, în beneficiul *Crucei Roșii* a celor trei aliați dând astfel obolul recunoștinței patriei sale adoptive care l-a consacrat ca un artist al lumii întregi.

D. ministru I. G. Duca, n'a uitat pe artiști. A retinut mai multe

pânze și sculpturi dela expoziția „Tinerimei Artistice“ pentru pinacotecă. „Tinerimea“ a avut, dealmintrelea, și anul acesta un succes frumos.

Artista Florica Florescu a demisionat din compania de operă „Grigoriu“. D-se spune că nu mai putea suporta situația umilitoare în care era pusă dela un timp. E, desigur, o pierdere pentru această companie. Să sperăm însă că direcțiunea se va gândi mai matur la artiștii ei.

Se redeschide chestia artiștilor pe câmpul de războiu. Un grup de pictori au intențiunea să solicite autorităților superioare favorarea ca să fie atașați Statului major general, în scopul ca la eventuale lupte, acești artiști să aibe inspirațiuni directe pentru crearea pânzelor care vor forma educațiunea artistică patriotică a viitoarelor noastre generațiuni.

Ideea nu se pare rea mai ales că străinătatea, încă de acum câteva decenii, a dat această nobilă pildă. Un artist pe calea aceasta își poate sluji neamul mai mult decât pe oricare altă cale.

Dacă intervențiunea anunțată se va face, e cuvânt să credem că rezultatul ei va fi un succes și pentru țară și pentru artiști, cu condițiunea însă că triajul artiștilor să se facă în chip serios.

Ideea înființării unui nou cerc de pictori și sculptori, pe care am anunțat-o de curând, denotă oare cari nemulțumiri între pictorii și sculptorii noștri. Aceasta se explică și prin aceea că unii din ei n'au expus la „Tinerimea“ și nu vor expune nici la Salonul oficial care se va deschide peste câteva zile. E curiozitate foarte puțin artistică și care în străinătate nu se întâlnește aproape de loc. Ce admirabilă pleiadă de revelatori ai sublimului ar împodobi artele țării noastre dacă preoții artei ar fi la noi — și mă gândesc că avem și fericite excepțiuni — puțin mai mult artiști și mult mai puțin oameni.

Sacul cu glume

— Ai putea să-mi explici, doctore, întrebă un client pe un medic vestit, cum se face că, pe când părul capului mi-e încă tot negru, barba a început să-mi albească.

— Pe senne, răspunse omul de știință, că, în viața d-tale, ai lucrat mai mult cu fălcile decât cu capul.

— Ce fel de catalog e ăsta, exclamă un onorabil băcan din provincie, intrând într'o expozițiune artistică dela Ateneu: nu însemnează prețurile tablourilor!

— Nu cumva ai de gând să cumperi vre unul? îl întrebă nevăstă-sa speriată.

— Ba nu, ferească D-zeu. Dar, cum o să știu eu care e tabloul ăl mai de valoare, dacă nu-i însemnează prețul?... *

La luarea localității Epinal, lupta cea mai grea a germanilor a fost la ocuparea unui deal. În momentul cel mai critic, generalul trimise ordin unui regiment, care până atunci stătuse în rezervă, să dea asalt dealului. Și, ca să-l îndemne la luptă, crezu că e bine să facă și un compliment colonelului:

— Vă dau această sarcină, pentru că știu că regimentul d-tale e cel dintâi din lume...

— Și în curind, adăose colonelul cu gravitate germană, va fi cel dintâi și pe lumea cea laltă.

DIN MEMORIILE UNUI FUGAR

NOTE SI IMPRESII

de ALECSIU POPLACENEL

...Eram în Mediaș. Nu mai aveam nici o plăcere de lucru și stam ca pe spini. Lucram la un sas și deși trăiam bine la el, fiind bine tratat, totuși, un ceva, ce nu mi-l pot explica înscut și dezvoltat din mersul războiului acesta, mi-l făcea nesuferit.

planuri, inchipuiri; par că-l vedeam momentul acela sosit, când ura și dorul de libertate, ce sunt întrupate în orice națiune, îmi striga mereu la ureche: „Ora știe că a sosit!“ și atunci mă vedeam înțărât cu el (cu sasul), zdrobindu-l înțins la pământ. Iar, în furia mea, o viață mă înconjură, în care nimic nu mai vedeam în jurul meu decât cei trei copilași ai lui și nevasta, înținși peste dânsul, plângându-l... rămași pe drumuri.

Si mi era rău... de închipuirile ce mi-le făcea mîntea mea, prin care se perindau astfel de tablouri, diferite, ca într-un film cinematografic.

Treceau zile, una după alta; aceleași tablouri. Și-l vedeam înaintea mea, privindu-mă în față fără vreo răutate în momente, când uitam furia de răzbunare.

— Oare ce mi-a făcut omul acesta, îmi ziceam în mine, de mi inchipui astfel de porniri barbare contra lui? Cu ce mi este el mie vinovat, de caut răzbunare asupra lui? El, care mi vorbește întotdeauna frumos, spunându-mi și povestiri... totmai el e vinovatul?

Și lucrăm și noaptea numai să-l pot mulțumi, să vadă că-i vreau binele. El încă se purta foarte bine cu noi (eram mai mulți). Vedeam că nu e un prefăcut. Vorbeam, povesteam foarte prietenește între noi... păream chinurile, suferințele noastre și mi ziceam în mine:

„Până când, Doamne, strein în lume, strein acasă, strein și serv între streini?“ Și-l pătrundeam pe sas cu privirea, parcă până în suflet și vedeam la el aceeași pornire, aceeași ură de nație străină.

Era totmai pe timpul când rușii înaintară până la Bistrița. O frică îi cuprinsese pe toți sașii și și făceau mulți planuri și chiar pregătiri de refugiu. La câteva zile, veni știrea că rușii au fost distruși, alungați afară din Ungaria. Bucuria sașilor. Și ne învinuiau pe noi români, că noi suntem trădători de patrie și că noi am fi dorit să fi ocupat rușii toată Transilvania. Li vedeam că ne-ar fi sorbit în o lingură de apă de draconi ce ne aveau.

Cât se iasa seara, învelind, cu întunerecul său, toate împrejurimile, lăsând privirea noastră numai niște conture perdute în umbre negre, se strângeau sașii în jurul sobei. Acolo povesteau despre bravuri de ale armatei austro-ungare, compusă din diferitele ei naționalități, (în deosebi trăgând focul la oala lor în care nu lipsea un ciolan și pentru Tizza Pista) bravuri ce le scoarneau zărele ungurești și cari foarte ră se adevăreau de drept. În fața lor, le apro-

bam și eu. Vorba ceea: „Trăești cu lupii, trebuie să urli ca ei, dacă vrei să nu le sfârșie“. În mine însă mă gândeam la ce trebuie să cugete orice bun român.

Și, lucru de mirare, ei știau cam ce ținută o să-și ia mâine-poimaine România. Simțeau cum, printre noi români, se strecoară murmururi înăbușite, soapte tainice, mișcări neobișnuite lor, în starea lor de „stăpâni“, de „jupâni“. Vedeau că noi, obișnuții cu griji, neazuri nu purtam ață grăje de înaintarea rușilor, de soarta „femeii bolnave“ (A. U.), căci știau și aceia că femeia ce trăge de moarte nu ne-a fost decât o mamă vitregă, ce ne-a hrănit mai mult cu fiere decât cu lapte. Ne-a învățat numai să luăm bățul pribegei, căutând un codru de pâine prin țări streine și îndepărtate, urgisiți și schingiuiți veșnic sub biciul stărilor.

Ei știu că noi oropsiții încă avem o mamă bună ce ne vorbește în limba noastră; o mamă bună, din familie de eroi, mamă a cărei soră mai mare e în luptă grea totmai cu aceia, pe care noi de silă o numim mamă și de care ne-a despărțit prin hotărâre răpindurii limba și libertatea.

Nu mai putem răbda. Îmi trebuia loc mai larg, liber și eu mă simțeam strivit de toți din toate părțile. „Dă... trebuie... oh, Doamne!... cu orice preț“. Osândească-mă cine cum o vrea, dar eram hotărât!

Era într-o Duminică, 5 Octombrie. Plecai la biserică, unde mă întâlneau cu mai mulți prieteni. Din una alta, le spusei că nu o să mai rămân prin Mediaș, dar pentru ce, nu. Spusei, că alte motive sunt cauza plecării mele. În astfel de cazuri nu poți da adevărul nici chiar celui mai bun prieten. Ei vorbeau numai de cum ar putea trece în România. Erau vreo șase înși, unii deja pregătiți să plece cât mai curând.

— Nu mergi cu noi? întrebă unul adresându-se mie.

— Ba... nu știu... să vad... poate, răspunsei eu. Pe unde nu știam nici noi. Știam că, dacă vom trece munții, suntem în România... scăpați... Doamne, ce bucurie! Ne simțeam de pe atunci trecuți peste creștetul Carpaților, în mijlocul fraților noștri, la căpost de orice primejdie. Ne-am despărțit cu cuvintele: „La revedere în București“.

A doua zi Luni, plecai cu trenul de 11 din gara Mediaș. Mișcare mare peste tot locul. Primiseră ordin de plecare husarii din Mediaș, honvezii dela Făgăraș și infanteria rezervă dela Brașov, aproape numai români. Toți mergeau către... nici ei nu știau unde. Nu, căci nu le era ertat să știe ei... ei osândiții, căinii de valachi! Trisții, amărâți, mergeau la moarte aproape sigură, lăsând soții, copii, frați și părinți amărâți pe acasă, fără speranță că-i vor mai vedea.

În Copsa mică (Miskapus) a trebuit să stau dela ora 1 până la 8 seara. Așteptam trenul să plec mai tute către Sibiu pe când gândurile mă

transportau pe alte locuri. Mă vedeam departe, în timpuri trecute. Pe țărnicurile Rinului, privind vapoarele cum alunecau pe talazurile cari, de uleiurile de prin fabrici, se vedeau în diferite culori la reflexul lumii. Totul îmi trecu pe dinaintea, viața petrecută între diferite nații pe acolo, momente de plăcere și zilele de suferință. Agitația jurnalelor, manifestațiile pe străzi până în miez de noapte cu cântece patriotice „Die wacht am Rhein“ etc. Mobilizarea, imbulzeala ne bună pe la consulatul în Koeln, pregătirea de drum și plecarea, sosirea în fericita Ungarie, unde mă aștepta o altă soartă. Viață fără nici un farmec, plină de zbucium, viață fără nici un rost. În veci tot pribeag, cum e dat românului transilvănean, strein chiar și în satul lui!

Mă vedeam ca un câine alungat de ici-colo, picat ca din cer, singur pe lume.

Toate astea-mi trecură ca o ceață prin creierul meu, zbuciumat de grija zilei de mâine.

Mă trezii din astea când un pîntinat (ungur) de la c. f. maghiare veni să arate la alții zicând că el ar vedea o lumină în direcția Făgărașului, ca o stea mișcându-se în toate direcțiile, dispărând și iar apărând departe în zare. Unii ziceau că ar fi un aeroplan românesc cu reflector ce face observații pe munții Oltului.

În fine, plecai. La Sibiu m'am întâlnit cu un coleg consătean, care îmi spune că a voit să plece în România, să treacă peste munți, dar i-a fost frică să nu-l prindă.

— Las' că mai vorbim noi, zic eu. Doamne ajută, frate Nicolae.

— Noroc, frate, la revedere! Ne-am despărțit. Viu acasă. Tatălui meu îi scrisesem de mai înainte până nu plecasem din Mediaș, că vreau să plec, pe cărarea ursului, că vreau libertatea dorită de toți. Cât mă văzu, îmi zise:

— „Noa, iute, iute, piicea nu-i de a mi sta. Vezi-ți de potecă. Să nu te afle cumva, că ești acasă, că s'o isprăvit. Mă, i-o adunat pe toți câți i-o găsit. Dacă te întâlnea jandarmii pe drum, nu te ntreba de ce ți pielea, făr' hi! inente (înainte). I-o adunat pe toți, tineri și bătrâni, că lor li tot una.“

Doar seara sosisem și dimineața, în zori, am și plecat. Parcă-l văd pe bietul tata, cum a rămas privind lung și cu dureri după mine, până m'a pierdut din ochi. L'am lăsat plângând. Când mă întorsei din Germania și m'a văzut, a plâns de bucurie făcându-și cruce și zicând: „Doamne, mulțamescu-ți, că cel puțin pe asta l'am mai văzut odată... Și acum?... Doamne! Sărmanul tata ce va fi gândit?“

— Doamne, Doamne, ce zile, ce timpuri am mai ajuns să petrecem! Un biet om bătrân, ce trebuie să apere și pe alții, a rămas departe fără nici un alt sorț decât singurii sale forțe. Căci satul e aproape gol și codrii chiar se simt pustii; au strâns pe toți, pân' și copii, și-au dus și vita din ocol... Doamne, ce s'a face mâine, poimaine când vor năvăli barbarii de unguri prin satele noastre românești de sub munte, unde în timpuri de pace răsunau, în amurg, pe fănețe și prin crânguri, doine fermecătoare, duioase, în limba noastră strămoșască românească. În care simți cum

își plânge, de secoti, viața un popor sub jugul străin? Fete rumene, îmbujorate de aerul curat, de munte, drăguțe, în costume frumoase românești, trecând prin codrul verde, avelte, vioaie, veșnic vesele, vorbărețe ca eripitul de rândunecă, de rămăna și codrul încântat și fermecat în urma lor de atata gingășie! Măine-poimaine cu florul mortii în sân, vor trebui să fie martorii oculari ai grozăviilor făptuite de „hunii din Pesta“, cari sunt capabili de orice. Măine-poimaine... știe Dumnezeu ce va mai fi dat să vadă părinții și frații noștri rămași acasă!

— O, codrule, tu ai început a întineri ca în totdeauna. Dar, în loc de cântece vesele, vei auzi tușetul ucigător de tunuri, în loc de a-ți mai cullege florile ca altădată, te va despuia și de crengi fără milă, vei fi pustiu, zdrobit și părăsit cu groază de toți; doar câte o ființă, cu haina cernită, trecând în grabă spre adăposturi, te va mai vizita!

— Te voi mai vedea eu oare, tată sau voi găsi urmele călăilor pe acolo unde tu m'ai învățat să fiu român, cu suflet, cu inimă?... Va fi groaznică răzbunare fiilor și fraților noștri, tată. Aduceți-vă aminte, că unii veghiază; nu ne vor lăsa până în sfârșitul!

„Când cotii după moară, a fost ultima clipă când m'ai mai văzut; o fii minte, tată dragă? Mi-am întors capul și te-am văzut stând tot acolo, unde te-am lăsat, cu ochii după mine... „Va fi ultima întrevvedere?...“

Dar ce?... Înaintea Un ideal ne este ținta noastră și trebuie să-l ajungem, chiar de ar cere ori câte jertfe. Vom muri și fiii noștri ne vor împodobi mormântul cu flori.

S'a umplut sacul, ne ajunge de veacuri robia.

Plec pe jos până în Sebeșul mic, peste Olt, unde știam un om care înlesnea trecerea la mulți în România, peste munți. Trecând prin sat, m'am dus la popa d'acolo pe care'l cunoșteam. Ce să vezi? Li spun eu popii că ce-i și cum, cam de ce am venit eu pe acolo, că aș vrea să vorbesc cu omul acela și nu știu unde locuiește și mai multe. El mi-a răspuns:

(Va urma).

GASA de SANATATE

— SPECIALA PENTRU —

— BOALE DE FEMEII —

— SUB DIRECTIA —

DOCTORULUI L. KIRIAC

Chirurg primar; Școlii serv. de gynecologie al Spitalului Eforiei

SECȚIE SEPARATĂ PENTRU BĂRBAȚI

(hemoroide, hernii, tumori, calcule vesicale stricturi uretrale, etc.)

Strada Sf. Iovana, 8, în dosul Teatrului National

— TELEFON 2.96 —

